

קלו

דעת אלהים

כשזנה ישראל טוב²³, כשנאבד ממנו ערכו העצמי, ולא הכיר את יתרונו, עד אשר זנה אחרי אלהי בכר הארץ, נאבד ממנו ג"כ דעת ערכו. על כן כאשר מהתשוקה הברברית, שהיא אמצה את כל גוי אדיר מעריצי גוים של העולם הישן להרחיב את גבול ממלכתו התעלה: "מלכי ישראל", גם הרעים שבהם, "מלכי חסד" היו²⁴, לא היה אפשר לרוח גבורה ועז חפץ מוסרי להגדיל את כח הלאומי המדיני, למצא מעמד הגון, ואבותינו אלה, אשר בימי עזם וגבורתם הפוליטית עזבו את צור ישעם והלכו אחרי ההבל וההבלו, כיון שנתעלם מהם ערכה הפנימי של כללות האומה, לא נתעסקו בלמידת מלחמה ולא בכבוש ארצות²⁵, כי בטל מהם זיו החיים האידיאלי, המחיה את האומה ואורה בגבורה, ונתעלמה מהם המטרה המוסרית הגבוהה הנמצאת בגדולתם של ישראל בעולם, "כי לא בחרבם ירשו ארץ, וזרועם לא השיעה למו, כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם, אתה הוא מלכי אלהים, צוה ישועות יעקב, בך צרינו נגה, בשמך נבוס קמינו"²⁶. ובכל מקום כשיש הכשר לאידיאלים גדולים להיות מחיים ומעודדים, שוב אין אידיאלים קטנים ושפלים מאירים שם, "ושרגא בטיהרא מאי מהני"²⁷. על-כן רק הארת האידיאלים הצפונים, האידיאלים האלהיים, שהמה גנחים בנפש האומה, רק על ידם תגלה העצמה הלאומית, ורוח ד' תפעמנו כימי עולם, על-פי אותו הסגנון שהחיים השלמים והטובים נכונים הם לקבלו ולהכירו גם עכשיו, כי "מלכא לבושינ דלביש בצפרא לא לביש ברמשא"²⁸, כל מהלך החיים, של תורת אלהים חיים, אשר לנו, בין למודה בין עשייתה ושמירתה, לכל פרטי הסתעפותיה על-פי הקבלה והמסורת הנדבקים בנשמת האומה במהלך טבעי והיסטורי, הוא רק דרך אחד לגלות על ידו את המאור של השאיפה האידיאלית האלהית, שבכלל האומה לפרטי פרטיה וסעיפי סעיפיה, שמהם ועל ידם תתעלה ותתרומם במקורה הכללי, וכל מה שנתן יותר מקום לזרם חיים זה הטבעי לה להתפשט ולשטף בקרבה, כל מה שנכין לו יותר כלים מכונות, לבושים ואפילו קישוטים, כן יהפשו אברי האומה וימלאו רוח חיים, זכה פועל, שכל העולם כולו כדאי הוא לו, אותם שסברו להסביר את כל המושג האלהי בישראל בתמצית של רגש דת רגיל, לא מצאו חפץ בקיום המעשי של תורה ומצותיה בפועל, ומשורש זה יצאה אח"כ שגאה כבושה ובזו גמרף להחפץ הלאומי הישראלי, למרות הכבוד הגדול והאלהי שלא יכלה גם המשטמה היא למנע מן התורה, הדמיון הכוזב, שאפשר לקבל תמציתה של תורה בתור רגש דת שאין

23 ע"פ חושע ח' ב' 24 איין מלכים-א' כ' ל"א. 25 אגרת הרמב"ם לקהל מרשיליא.
26 תהילים מ"ד ד-ר', 27 חולין ס' 28 תיקונינוהר תיקון כ"ב.